

9. Kurt Tepperwein, *Legile spiritului. A cunoaște, a înțelege, a învăța*. Tr. de Ioana Grecu, București: Ed. Curtea Veche, 2010, 236p.

10. Carmine Gallo, Steve Jobs. *Secretele inovației. Principii radicale pentru un succes răsunător*. Tr. de Alexandru Valentin Spirescu, București: Ed. Curtea Veche, 2011, 316p.

BEZUG : RAPORT ONTOLOGIC FUNDAMENTAL

Mihai Braga , dr. conferențiar
Universitatea Tehnică a Moldovei

Să confruntăm pozițiile a doi reprezentanți de cel mai înalt rang ai filosofiei secolului al XX-lea Bertrand Russell, filosof englez și Martin Heidegger, filosof german. Desigur, noi îi putem deosebi nu numai după culturile naționale, dar și după curentele filosofice pe care le reprezintă. Russell își numește filosofia sa atomism logic, într-un anumit fel pare să se îndepărteze de filosofia lingvistică. Fiind întrebat ce fel de filosofie profesează, Russell răspunde: „Unica definiție, pe care eu cândva mi-am dat-o a fost atomist logic, dar eu nu sunt un amator de a da definiții. Mai mult că, eu m-aș feri de ele.” La întrebarea ce înseamnă atomism logic Russell spune:” Aceasta înseamnă, după părerea mea, că modul de a pătrunde în esența oricăruia obiect cercetat de dumneavoastră este analiza. Puteți analiza până atunci..până nu veți da de lucruri care mai departe nu pot fi analizate și acestea vor fi atomi logici. Eu îi numesc atomi logici, pentru că ei nu sunt microparticule ale materiei. Ei, dacă se poate spune așa, sunt idei, din care se formează obiectul.”

Martin Heidegger este atașat de către specialiștii în istoria filosofiei la curentul existențialist, cu toate că el personal refuză ca apartenență la această filozofie. În unul dintre interviuri el spune:”Existențialism, aceasta într-un fel este nonsens.”

Ce prezintă filosofia din punctul de vedere al acestor gânditori? Într-un interviu din 1959, B. Russell este întrebat *ce este filosofia?* - el răspunde: „Este o întrebare controversată. Eu cred că nu vom întâlni doi filosofi, care vă pot da același răspuns. Răspunsul meu ar fi astfel: filosofia reprezintă o cugetare despre lucrurile, la care încă nu este posibilă o cunoștință exactă. Dar, totuși, aceasta este doar opinia mea.”

Pentru Russell este deosebire între filosofie și știință. Știința, din punctul lui de vedere, este ceea ce cunoaștem, iar filosofia este ceea ce încă nu cunoaștem. Într-o anumită măsură filosofia, după Russell, este servitoarea științei. Aceasta se explică prin faptul, că pe parcursul dezvoltării cunoștințelor întrebările din sfera filosofiei trec în sfera științei. Cu alte cuvinte, filosofia ar avea de a face

doar cu niște ipoteze, care într-un viitor vor fi preluate de știință, cum de exemplu a fost preluată de știință ipoteza atomistă a lui Democrit la sfârșitul secolului al XIX-lea, sau ipoteza lui Hiparh de către N. Copernicus. După cum susține Russell, „Democrit a născocit ipoteza atomistă, cum că materia constă din corpuscule mici.”

Atunci, care este folosul cel avem de la filozofie? Primul, este susținerea cugetărilor despre lucrurile care nu au devenit încă obiect al cercetării științifice, pentru că știința acoperă doar o parte mică din ceea ce îl interesează pe om. Un alt domeniu al utilizării filosofiei este creșterea cantitativă a construcțiilor imaginare despre lume și aducerea lor la nivel de ipoteze. Și, în sfârșit, după B. Russell, există un domeniu, în care știința este inaptă de a acționa și acesta rămâne obiect al cercetării filosofice, și anume, domeniul axiologic, adică valorile spirituale ale omenirii.

M. Heidegger în lucrarea „Noțiunile fundamentale ale metafizicii” scrie că „filosofia nu este nici știință și nici predică a viziunii despre lume.” Filosofia ca știință absolută este un ideal care nu poate fi realizat de nimeni, nici de o școală filosofică. Și în general, a vedea filosofia prin prisma științei înseamnă umilirea esenței ei adevărate, greșeală principială și nerecunoașterea esenței adânci a filosofiei.

Filosofia nu este nici concepție despre lume. Pentru că o concepție despre lume nu este altceva decât convingerea unui gânditor particular sistematizată și susținută de o serie de discipoli, care la rândul lor vor crea sisteme personale.

Filosofia nu poate fi definită nici prin comparația ei cu religia și arta. Cu toate că comparația cu arta și religia este mai justificată, decât comparația cu știința. Comparația cu știința este minimizarea esenței filosofiei, iar compararea ei cu religia și arta este echivalarea ei după esență.

Definirea filosofiei prin istoria filosofiei este și ea o iluzie, pentru că nivelul cercetării aici este superficial. Noi putem să aflăm de unde a provenit noțiunea de filosofie și care este semnificația ei. Bazându-ne pe semnificația cuvântului putem pătrunde în ceea ce se definește drept filozofie, dar aceasta nu este filosofia.

Filosofia, după Heidegger, este însăși procesul filosofării, ca activitate umană, încât noi suntem oameni. Omul este figura centrală a filosofiei, omul în lume. Pe cât această lume este infinită, iar noi suntem finiți. Știm noi oare ce este omul?- întreabă Heidegger. Este omul cununa creației sau un labirint surd, o mare neclaritate și prăpastie? Dacă noi cunoaștem atât de puțin despre om, cum s-ar putea ca ființa umană să nu ne fie străină. Cum s-ar putea ca filosofia să nu se înce în întunericul acestei ființe.

Nostalgia, spune Heidegger, este dispoziția fundamentală a filosofării. Heidegger împrumută de la Novalis definiția filosofiei, pa care o consideră romantică, dar exactă: „Filosofia la propriu este nostalgia, tendința de a fi

oriunde acasă.” Lumea este infinită, înțelegerea acestui lucru este foarte important pentru gândirea filosofică. Noi, ca ființe umane suntem trecători, finiți. Finitudinea nu este pur și simplu o însușire a noastră, ci mod de a fi. Dacă noi vrem să fim ceea ce suntem, noi nu putem arunca această finitudine și să ne amăgim, noi trebuie să o păstrăm. Anume această finitudine a omului ne constrânge în singurătatea noastră, prin care și se pun întrebările metafizice. Întrebarea despre aceea ce este metafizica, spune Heidegger s-a transformat în întrebarea: ce este omul?

Rațiunea științifică este indiferentă pentru conceptele metafizice și rămâne pentru ele închisă. Când Heidegger este întrebat de jurnaliștii revistei „L, Express” cum înțelege el raportul dintre știință și metafizică, filosoful răspunde:”Este o întrebare dificilă. Știința își răspândește puterea sa peste tot pământul. Dar știința nu gândește, pentru că drumul și mijloacele ei sunt așa că ea nu poate gândi... Numai atunci, când vor recunoaște, că știința și gândirea este separată de o prăpastie – relația lor va deveni adevărată. Însă știința fără gândire este lipsită de putere.”

O învinuire foarte șocantă pentru gândirea științifică, care nu poate fi înghițată de orșicine fără a o mesteca. Se cere o explicație. Dar mai întâi de toate, pentru a înțelege ce spune Heidegger, voi da un exemplu, care evidențiază comportarea unor genii din domeniul științei. Este vorba despre fizicieni. Fizica în lumea contemporană se bucură de un mare succes prin descoperirile ei, mai ales descoperirile în domeniul mecanicii cuantice, care au fost efectuate în prima jumătate al secolului al XX-lea. Mulți dintre acești fizicieni sunt laureați ai premiului Nobel. S-ar părea că anume ei, prin înțelegerea lor profundă, ar trebui să aibă grijă de omenire. Însă anume ei sunt acei care au provocat fabricare industrială a celor mai puternice arme de nimicire în masă a oamenilor. Nu sunt clare rezultatele activităților grupului de fizicieni din Germania sub conducerea laureatului premiului Nobel Verner Heisenberg în domeniul construirii bombei atomice, care a vrut să-l atragă în aceste activități și pe Nils Bor, care a refuzat. Dar dacă ne gândim mai bine, Heisenberg este evreu, iar națiștii represau poporul evreu, în timpul când fizicianul lucra pentru bomba atomică, armă de distrugere în masă. În același timp, fizicienii care au emigrat în SUA, prin renumita scrisoare a lui Einstein către președintele Roosevelt, provoacă fabricarea bombei atomice. În proiectul Manhattan, pentru fabricarea bombei au participat un șir de mari fizicieni, printre care laureați ai premiului Nobel E. Fermi, I. Vigner. Motivarea fabricării bombei atomice de către Fermi, Schilard și Vigner a fost, cum că Germania este pe cale de a fabrica de acum această bombă. În 1945 se știa că Germania numai poate fabrica bomba atomică, dar au găsit un alt motiv de utiliza această armă asupra Japoniei, să se sfârșească războiul mai repede. În comitetul format de președintele Roosevelt pentru hotărârea de utiliza arma atomică asupra Japoniei au fost și fizicienii E. Fermi și R. Oppenheimer și

ei au votat pentru utilizarea bombei asupra orașelor nipone. Cel mai interesant sunt și denumirile poetice date acestor bombe: „Băiețașul”, aruncată asupra Hirochimei și „Grăsunul”, aruncată asupra orașului Nagasaki. Și mai important este, că tot din rândul fizicienilor, au ajutat la răspândirea acestei bombe și în Uniunea Sovietică, sub motivul că în lume trebuie să fie balanță de putere. Și ca urmare în 1949 este experimentată bomba atomică de Uniunea Sovietică, doar cu unic și foarte important comentariu, că era copia „Băiețașului.”, aruncat asupra Hirochimei.

Robert Oppenheimer, după experimentare primei bombe atomice în iunie 1945 în deșertul New Mexico exclamă: A fost un spectacol emoționant și solemn, ceva care ne-a silit să recunoaștem că viața nu va mai fi niciodată ceea ce fusese până acum.” În 1948 pentru revista „Time” el va spune în legătură cu acest experiment, că în momentul exploziei și amintit cuvintele din Bhavagat Gita „Dacă în cer ar izbucni strălucirea a o mie de sori, aceasta ar fi asemănător strălucirii Atotputernicului... Eu sunt moartea, nimicitorul lumilor”.

Cred că este asupra la ce gândi. Dar să prelungim. În 1955 este semnat Manifestul Russel - Einstein, privind pericolul armelor nucleare, la care au aderat oameni de cultură, printre care și fizicieni, care vor vorbi de aici încolo despre pericolul armelor nucleare. Cel mai important este că la această mișcare vor participa și unii dintre acei , care au luat parte la crearea acestor arme, printre ei: Leo Schilard. Dar cei mai mulți fizicieni, care au participat la crearea acestor arme s-au ocupat mi departe de cercetările sale în domeniu, fără să reacționeze într-un fel sau altul, la ceea ce au pregătit ei pentru omenire. Reiese, că savantul este preocupat de cercetările sale, fără a lua în seama factorul uman. Un pas serios în cercetarea domeniului relației omului cu lumea îl face filosoful german Martin Heidegger.

Ființa și ființarea

Deosebirea (ontologische Differenz)

În fundamentul filosofiei lui Heidegger, gândirii lui, stă reprezentarea despre deosebire. Noțiunea dată devine pentru Heidegger acțiune filosofică fundamentală. Nu orișice deosebire, dar deosebirea tuturor deosebirilor, deosebirea între ființare (das Seiende) și ființă (das Sein).

Ființarea și ființa nu este una și aceeași. În decalajul acesta, în identitatea și neidentitatea acestor două categorii se găsește toată frământarea filosofiei heideggeriene.

Das Sein este ceea ce se traduce ființă. Das Seiende se traduce ființare, ceea ce înseamnă „cel ce este”.

Ființarea este ușor de înțeles ce este aceasta, pentru că ea este de față, este prezentă și este orișice ce ne este dat în organele senzoriale. Gândirea are de afaceri în primul rând cu această evidență, că ființarea există, căci dacă nu ar fi,

atunci noi în calitate de oameni am pierde posibilitatea de a gândi și atunci ar trebui să gândească alte ființe pentru noi și să ne categorisească.

Ființa este problemă.

Dacă cu ființarea nu este problemă pentru a o înțelege, atunci cu ființa apar probleme serioase în legătură cu înțelegerea ei. Însă întrebarea despre ființă este după Heidegger este o *întrebare conducătoare a filosofiei.*, care se formulează „ce este ființa ființării ca atare?” sau altfel: „ce este general, comun la toate ființările, ce face această ființare ființare?” sau „ce este inerent ființării integral?” Ceea spre ce este îndreptată această întrebare este ființa. Ea este gândită prin intermediul ființării, dar ca ceva diferit de ea, cu toate că-i este inerentă. Geneza acestei întrebări poate fi descrisă pe două căi: empiristă și raționalistă. Empirist poate fi descrisă în două etape. Prima etapa este o constatare, că ființarea este. A doua etapă este tendința de a generaliza datele observării ființărilor, de a sistematiza și a ierarhiza proprietățile ființării în totalitatea sa. Observând ființarea conștiința la un moment dat (apare filosofia antică) discerne anumite legități și survine la înțelegerea că ființarea are o caracteristică generală. Astfel apare întrebarea despre ființă și întrebarea „ce este această ființă?” și „cum este ea?” A doua cale, raționalistă reiese din natura gândirii, care gândește despre sine și ajunge la concluzia că ființarea care este în stare să gândească o altă ființare, este ființare superioară, care este altfel decât ființarea care nu gândește. Și atunci ea ajunge la întrebarea, dar „ce este ființa ființării?”

Deci, ființa ca *das Sein*, ca grecescul *einai*, ca infinitivul *a fi*, apare în sfera gândirii, când gândirea începe a gândi ceva ce întrece gândirea despre ființare ca atare. Aceasta și este începutul filosofiei, ieșirea din limitele constatărilor mentale primare despre aceea că ființarea este. Aici avem un moment principal. Gândirea despre ființare așa cum este ea dată în experiență potențial este nelimitată, ea poate selecționa, schimba cu locul, compara, deosebi, uni și netrecând la nivelul superior de a gândi ființa. De aceea trecerea la acest nivel grecii antici o considerau invazie în ceva dumnezeiesc. Întâlnim aceasta și în poemul lui Parmenide „Despre natură”, dar și în fraza lui Heraclit despre unitatea ființării și a logosului: „Dacă voi veți asculta nu de mine, ci de logos, înțelept va fi, fiind în el, să spunem: „Totul este Unul.”

Acolo unde se pune problema despre ființă, începe gândirea filosofică. Această problemă separă gândirea ca atare de gândirea filosofică.

„Întrebarea conducătoare a filosofiei” a fost formulată incorect

Tot ce s-a spus până aici despre ființă și ființare nu conține nimic nou, este doar o fixare a problemei pusă de Heidegger. Aceasta este o descriere clasică a istoriei filosofiei. Noutatea filosofiei lui Heidegger începe încă din primele scrieri și este accentuată de o nemulțumire vădită a formulării însăși a întrebării conducătoare a filosofiei. El suspectă însăși baza filosofică a fundamentării

ființei ca însușire generală a ființării. El vede în aceasta ceva profund, fundamental, hotărâtor pentru tot procesul filosofiei apusene, și o tratează ca o eroare fatală, ca greșeală, ca o omitere a ceva ce este cel mai important, ce nu este atât de simplu de descris, dar este intuit de el ca o schimbare de direcție a istoriei mondiale. Raportul dintre ființare și ființă încă în antichitatea a fost înțeles greșit și cu toate că inițial această greșeală a fost mică, ea a crescut, până ce în filosofia modernă și mai ales în secolul al XX-lea s-a transformat într-un nihilism ontologic total. Cheia pentru înțelegerea situației din filosofie, istorie, cultură, politică o putem găsi în perioada de apariție a gândirii filosofice europene, atunci când primii filosofi au pus problema raportului dintre ființare și ființă și în modul cum au rezolvat ei această problemă.

Ontologia fundamentală

Complexitatea Bezug-ului (raportului)

Clarificând caracterul problematicii ontologice Heidegger lansează teza: „Sein ist das Seiende nicht”, „Ființa nu este ființare.” Aceasta nu înseamnă mai mult, că gândirea ființei ființării ca ființare trebuie să ne ducă pe noi, undeva în altă parte. Și ne duce, dar nu unde trebuie. Aici în prim plan apare structura Bezug-ului (raportului).

Bezug-ul, care constă în explicarea raportului ființării și ființei, în filosofia antică se structurează într-un anumit mod determinat. Gândul despre ființa ființării îi aduce pe filosofi antici greci la formarea noțiunii *esență*, ca ceva general, ce unește toată ființarea, ca o caracteristică generală a ființării. Esența în greacă este *ousia*, format de la verbul *einai, sein, a fi*. În limba latină a fost tradus ca *essentia* sau *substantia*, ceea ce a făcut sensul cuvântului vag. Aici trebuie să ne adresăm la metalimbajul lui Heidegger, care accentuează că noțiunea *ousia este* *Seiendheit*, adică o astfel de înțelegere a ființei prin care ea se identifică cu însușirea generală a ființării ca ființare și prin aceasta se fundamentează o cale specifică a dezvoltării filosofiei, unde ființa ca *einai* se percepe ca *ousia*, care se exprimă prin formula *Sein=Seiendheit*, ființa este esența ființării. Acesta și este Bezug-ul filosofiei europene, care se structurează anume în jurul unui astfel de tablou ontologic, în care ființa este esența ființării și în rezultat se instituie două niveluri paralele – nivelul esențelor și nivelul ființelor. În acest moment Heidegger face următoarea concluzie: filosofia antică diferențiind ființa de ființare prin esență a omis fundamental deosebirea dintre ființă și ființare, a construit o abstracție de la ființare prin analogie cu însăși ființarea. În rezultat s-a primit că ființa (ca esența ființării) cu toate că era deosebită de ființare, era gândită ca ființare. Aceasta, desigur era o altă ființare, de un nivel mai înalt, dar totuși rămânea ființare. În rezultat ființa căpăta calitate de ființare și despre ea se putea spune, cum a spus Parmenide: ”Ființa există”. Dar o astfel de afirmare este posibilă doar în raport cu ființarea și nu în raport cu ființa.

Grecii au iubit foarte tare ființare și au devenit victima acestei iubiri fatale, care a determinat toată structura filosofiei occidentale. Heidegger vorbește despre aceasta nu cu iritare sau aroganță, dar cu o înțelegere adâncă și cu durere. Ființa care face ființa ființă trebuie cumva să se lege de ființare și dacă ne-am ține de această orientare, atunci într-un moment vom ajunge la concluzia că ființa este și ea este ființare, cea mai importantă ființare și cea mai curată. Afirmarea că ființa nu este ființare, poate fi permisă numai în anumite limite, până la afirmarea că ființa ca universal sau general nu este tot așa cum este ființare ca particular, dar și particularul și generalul au o însușire care le face să fie, ele sunt.

Însă Heidegger spune că anume aici și este problema ontologiei europene, greșeala ei – dacă ființa nu este ființare, anume aceasta trebuie să fie însușirea ei principală. Dar în acest caz ea nu poate fi identică esenței ființării, deci ea nu este generalul pentru ființare. În acest caz ființa nu este, este neființare, este nimic din ființare (în același timp nu este esența ființării, nu este generalul, nu e ousia). Într-un cuvânt ființa este nimicul (das Sein ist das Nicht), afirmă Heidegger, iar filosofia apuseană, care nu a înțeles aceasta, este o greșeală cu un parcurs de două milenii și jumătate.

Ontica

Cercetând problema raportului (Bezug) ființării (Seiende, on) la ființă (Sein, einai) Heidegger introduce trei niveluri ale ontologiei, în corespondere cu acestea problema dată poate fi analizată sub diferite aspecte.

Primul nivel, el îl numește *ontic*, de la cuvântul grecesc *on* (ființare), *onto* – cazul genitiv, de la care se formează cuvintele compuse în limba greacă. Nivelul ontic este determinat de cunoașterea nemijlocită a lumii înconjurătoare cu toate deosebirile și diversitatea ei. Aici rațiunea nu pune întrebarea ce este ființa și prin ce se deosebește una de alta. Rațiunea se găsește în lumea ființării. Gândirea în starea ei naturală se desfășoară anume în această modalitate. A gândi despre ființare ca despre ființare înseamnă a compara ființarea cu altă ființare, a organiza o ierarhie a ființărilor, ale opune una alteia, dar cu toate acestea gândirea rămâne la același nivel, nu iese din aceste limite și nu-și pune întrebare, dar ce este dincolo de aceste ființări, de unde au apărut ele, care este sfârșitul lor, ce este ființa ființării etc.? Gândirea ontică este caracteristică științelor pozitive, gândirii cotidiene, cât de complicate nu ar fi sistemele lor de clasificare sau de calcul.

Grecii antici au definit în calitate de câmp al ființării fizicul, „fuzis” și ontica, urmându-l pe Aristotel poate fi numită „fizica”. În relație cu filosofia gândirea ontică poate fi considerată etapă pregătitoare, ca ceea ce stă la fundamentul gândirii filosofice. Aceasta este gândire în cuvinte, dar nu în concepte, categorii, aceasta este o operare cu lucrurile, dar nu cu esențele. Pentru Heidegger acest tip de gândire este foarte important, pentru că de la el începe

gândirea filosofică și felul cum se lucrează cu el, în ce direcție se vor porni de la el, aceea va fi traiectoria gândirii filosofice și în mare măsura va determina soarta ei.

Ontologia

A doilea nivel se numește ontologic. Ontologia începe acolo, unde este pusă „întrebarea conducătoare a filosofiei”: „care este ființa ființării”, „ce este ființarea în totalitatea ei”, „care este esența ființării?”

Aici și apare problema deosebirii calitative între ființare și ființă, deci, ontologia se bazează pe explicare structurii și calitatea raportului dintre ele. Anume la acest nivel întrebarea despre ființă se pune în centrul gândirii. Acesta este începutul filosofiei, care spre deosebire de gândire ca atare iese la un nivel principal nou, unde în centrul atenției este întrebarea despre ființa ființării și neidentitatea ființei și ființării. După Heidegger, fundamentele ontologiei, ca și a filosofiei (otologia și filosofia pentru el sunt identice) din punct de vedere a întrebării despre ființă au fost puse în antichitatea greacă de presocratici și primesc forma sa determinată în filosofia lui Platon și Aristotel, și în această formă finală a trecut prin filosofia creștină și în filosofia modernă. Așa cum primii filosofi au gândit problema ființei ființării a devenit soarta filosofiei europene. Este doar o ontologie, a grecilor, care a devenit ontologia europeană. Aceasta este ontologia despre care s-a vorbit anterior, ontologia care identifică ființa ființării cu esența ființării (ousia), afirmând deosebirea între ființă și ființare ca generalul ființării, dar ca ceva superior ființării. Ontologia din primele momente lunecă de pe drumul drept odată cu apariția logosului. S-ar părea că logosul trebuia să iasă din limitele onticului și să caute ființa, ceea ce ar fi într-adevăr transcendentă, însă ea a plecat pe calea etajării ființării, formarea unui etaj superior al ființării numit esență, formând o transcendentă fictivă.

În lucrările mai târzii Heidegger introduce un element nou în metalimbajul său, scrierea cuvântului Sein (ființă) în două variante, obișnuit Sein prin „i” și Seyn prin „y”, forma veche a cuvântului. Această deosebire are o mare importanță. Ontologia operează cu ființa ca Sein, înțelegând prin aceasta Seiedheit, esență, Seyn, dimpotrivă, este ființa care i-a scăpat ontologiei din vedere, a lunecat din câmpul de vedere, și este înțeles nu din partea ființării, dar altfel (mai degrabă, din partea ne-ființării, adică a nimiculi) și reprezintă transcendența adevărată, filosofia autentică, pe care Heidegger propune să fie creată. Ontologia cum este ea creează de asupra ființării și onticii o construcție artificială a esențialismului, care devine câmpul filosofiei, iar filosofia – regina științelor, condiționând la rândul său principii, fundamente, metodologiile științelor naturale, eticii, gramaticii, matematicii, geometriei, esteticii etc. În loc ca ea să devină o gândire mai profundă cu adevărat, fundamentală, ea mai întâi de toate distruge funcționarea normală a gândirii ontice, forma blocaje, denaturarea ființarea și înțelegerea ei. Și toată filosofia europeană, în toate fațetele

ei, este construită esențialist în fundamentul ei, și nu este important sunt acestea sisteme materialiste, idealiste, pozitivism, pragmatism, conceptualism etc.

Ontologia fundamentală

Aceasta încă nu este, dar trebuie construită. Heidegger, arată care este calea și care este principiul fundamental al acestei filosofii, filosofia viitorului. Însăși critica ontologiei ca ontologie falsă presupune depistarea greșelii principale a gândirii filosofice și, deci, propunerea unei soluții.

Heidegger ne aduce spre înțelegerea următoarei probleme. Gândirea ontică, gândirea naturală, care încă nu-și pune întrebarea despre ființă, rămâne fundamentul, pe care se va construi mai departe filosofia. Problema care apare în prim plan este deconstrucția ontologiei europene ca filosofie falsă și care a acoperit gândirea ontică cu straturi iluzorii. Ajungând din nou la stratul ontic, adică la începuturile gândirii este necesar de clarificat structura gândirii ontice. Deci s-a ajuns la problemele inițiale ale gândirii europene și trebuie din nou de pus întrebările. Heidegger spune, că dacă întrebarea conducătoare a filosofiei (Leitfrage) a fost întrebarea despre esență (ca însușire generală), atunci acum întrebarea conducătoare a filosofiei trebuie să devină întrebarea despre adevărul ființei. Heidegger propune să atragem atenția la greșeala filosofiei europene, prin care logosul a luat o altă cale. De aceea este important să mai fie o izbucnire a logosului, să mai trăim odată această experiență, dar fiind învățați prin greșeala de odinioară, să punem întrebarea despre ființă direct, nu prin ființare (Seiende), și nu prin esențialism (ca Sein, prin „i”). Deosebirea ontologică trebuie să fie radicală și prin concentrarea atenției filosofice la ființă însăși, Seyn, care nu numai că nu este ființare, dar nici nu se poate defini prin înscrierea atributului „este”, la ființa care nu este, deci nimicul. Deci drumul noii filosofii nu este trecerea la esență ca la ceva superior ființării, dar drumul este sub ființare, în fundamentul ei, acolo unde nu este nimic, adică este nimicul. Dar aceasta nu este pur și simplu ne-ființare, care vine de la ființare. Acesta este nimicul care face ființarea ființare, nedevenind ființare. Acesta este nimic dătător de viață, constituitor prin puterea sa a tot ce este.

Aceasta va fi ontologia fundamentală, ontologie construită pe noi principii, deosebite de filosofia anterioară. În această ontologie trebuie să răsară un nou logos construit nu pe ființare, dar pe nimic. Dacă logosul filosofiei anterioare gândea nimicul ca antiteză ființării, dar generalizat ca antiteză esenței, și în rezultat ca antiteză sie însăși, cea ce l-a adus la un nihilism total, pentru că acționând astfel, el nimicea, negându-l, atunci nimicul (Seyn = Nichts) care a creat ființarea, în ontologia fundamentală va fi gândit ca o putere creatoare și veșnic prezentă, care menținând ființarea ca ființare îi va afirma apartenența ei la ființă.

Referințe bibliografice

1. Martin Heidegger. Ființă și timp. București, 2003
2. Мартин Хайдеггер. Разговор на проселочной дороге. М. 1996
3. Хайдеггер М. Основные понятия метафизики., в кн: Мир философии. М. 1991., с. 118 -125
4. Бертран Рассел. Что такое философия?: philosophy_russel. zip-archive

UNELE PROBLEME DE ISTORIE ȘI METODOLOGIE A MATEMATICII ȘI INFORMATICII

Ion Valuță, Evelina Valuță,
Universitatea Tehnică a Moldovei

Viitorul și trecutul
Sunt a filei două fețe,
Vede-n capăt începutul
Cine știe să le-nvețe;
Tot cea fost ori o să fie
În prezent le-avem pe toate,
Dar de-a lor zădărnice
Te întreabă și socoate.
(M. Eminescu, Glossa)

The actual problems of the Mathematics and Informatics, from the point of view of the connection in history aspect between the Mathematics, Information Theory and modern Computer Technologies, will be discussed.

Este recunoscut faptul că rezolvarea problemelor ce apar în prezent, precum și prevederile de viitor, pot fi obținute numai pe baza cunoașterii trecutului - istoria prezintă **memoria** omenirii. În cazul dat e vorba de istoria matematicii și a teoriei informației, de **geneza** noțiunilor, **perioadele** de dezvoltare, **punctele cruciale** și alte caracteristici ale istoriei lor, ce se reflectă direct sau indirect asupra evoluției științelor date, deci și a procesului actual de predare-învățare a lor.

Dezvoltarea impetuoasă a tehnicii electronice de calcul și a tehnologiilor informaționale obținută în a doua jumătate a secolului XX și începutul secolului XXI reprezintă un punct crucial în istoria omenirii, confruntă societatea cu probleme complicate de ordin global: metodele vechi nu au eficiența de altădată